

PONYVAÜZLET MOSZKVA „HÁTA MÖGÖTT”

Újszegeden fellelegeztek

Eddig rubelben külkereskedtünk a Szovjetunióval – fel is halmoztunk néhány millió aktívumot –, ezután dollár-számlálásban tesszük ugyanezt. Az áttérés azonban korántsem egyszerű, bizonytalan a keleti partner fizetőképessége, nincsenek kialakult vállalati, illetve köztársaság szintű kapcsolatok. Kell az áru, az ellentétel is megfelelő, kezdet rászak a cégek első emberei, csak éppen szállítani nem lehet. Szükséges még a köztársasági, netán a moszkvai tervhivatal, kereskedelmi minisztérium engedélye is. Ennek tükrében figyelemreméltó az a hír, mely szerint az Újszegedi Szövőipari Vállalat közel hatmillió dolláros barterüzletet kötött az üzbegekkel.

Az elmúlt néhány évben több szervezeti átalakulást, illetve elnevezést megért vállalat igazgatója. Széll János valamivel korábban kezdte a történetet.

– Kicsit összehúztuk magunkat, a nagynak bizonyul 10 ezer négyzetméteres csarnokban felszabaduló helyre áttelepítettünk egy üzemet. Eladtunk egy régi háromszintes irodaházat is, miután a tröszt felbomlása után átköltöztünk annak helyére.

– Eladták? És az állami tulajdonú telek?

– Természetesen csak a kezelői jogot adhattuk el, a tulajdonjog az önkormányzaté. Talán itt kell megemlíteni, hogy félförkő átalakulunk egyszemélyes részvénytársasággá. Ennek tulajdonosa a vagyoni részesedésen keresztül az állam lesz. Az ÁVÜ átadja az önkormányzatnak a telek értékének megfelelő tulajdoni hányadot. Később tovább bővül az rt., körülbelül 10 százalékgig kedvezményes dolgozói részvényeket is szeretnénk kibocsátani.

– Egyre többen mondják manapság, hogy a régi, eladósodott állami vállalatok már csak

a vagyonuk feléléséből tartják el magukat.

– Vagyonarányos hitelállományunk 20 százalék, ez szerintem nem túl magas, ugyanakkor természetes, hogy minden lehetséges eszközzel ki akarjuk váltani a ma már 40 százalék fölötti kamatokkal terhelt hiteleket. Tény, hogy eladunk, a befolyt pénzt pedig beruházásra, hitelkiváltásra, illetve bérfejlésztésre fordítjuk. Április 1-jével átlagosan 24 százalékkal tudtuk emelni a béreket.

– Milyen arányú volt eddig a szovjet export, hogy olyan fontos volt Újszegednek ez a legújabb üzlet?

– Tavalyi termelésünk 20 százaléka ment Záhonyon keresztül keletre, államközi megállapodások keretében. Ezek január 1-jével megszűntek, amit előre lehetett látni. A mostani üzlet előtárgyalásai tavaly májusban kezdődtek, szakkülkereskedelmi vállalatunk, a Hungarotex segítségével. Lépnünk kellett, hiszen köztudott, hogy a ruházati cikkek – köztük a bennünket érintő farmer – forgalma csökkent, s

nehézben fizettek nagyobb ipari vevőink is. Bizonytalan volt a gazdaságirányítás is, egyik héten engedték a szovjet bartert, a másikon nem.

– A napokban pedig aláírtak egy gyapotüzletet az üzbegekkel. Mit jelent ez a gyakorlatban?

– Ez a gyapot már január óta jön folyamatosan az országból, az ellentételt kiválasztó delegáció azonban csak szeptemberben érkezett meg Budapestre. Az élelmiszer és a gyógyszer mellé Ikarus-buszt és ponyvát kérnek a gyapotért. Így jött létre az üzlet, 5,85 millió dollár értékben szállítunk 2 millió 250 ezer négyzetméter – különben gyapottakarásra használt – ponyvát Üzbegisztánba. Ez több mint 400 millió forint, vagyis tervezett éves árbevételünk 30 százaléka. Az első közvetlen üzlet, amelyet Moszkva nélkül sikerült nyélbe ütni. Reméljük, lesz folytatása, annál is inkább, hiszen a hétvégén Újszegeden fogadtuk az üzbegek tervhivatal elnökhelyettesét, illetve a kereskedelmi miniszterhelyettesét. Természetesen a kezükbe adtuk a teljes termék-skálát, hátha a ponyván kívül más is érdekli őket.

– Mikor kell indítani az első szállítmányt, mi a teljesítési határidő?

– Május eleje és szeptember vége között kell legyártani a teljes mennyiséget. Az üzlettel kissé átmozgatjuk a magyar pamutipart is, hiszen a napokban 850 tonnás fonalmegrendelést adtunk fel.

Kovács András

HÖLGY, HA VÁLLALKOZIK

Ásotthalomra is betört a Shell

A szalag átvágásánál Josef Waltl úr, a Shell kereskedelmi igazgatóhelyettese is jelen volt, s igazi angol udvariassággal fáradhatatlanul győzködte a hallgatóságot, milyen nagy megtiszteltetés a cégnek, hogy Nemesné Matók Pirokska velük kötött üzletet. A vállalkozó szellemű hölgy elképzelései maradtaklanul meggyőzték a Shellt, így az sem baj, hogy a kút távol van Budapesttől.

Waltl úrtól azt is megtudtuk, hogy az egész befektetés a vállalkozóé, ők lényegében csak szakmai tanácsadással és folyamatos üzemanyag-ellátással vesznek részt a kút üzemeltetésében. Arra a kérdésre, hogy mikor lesz olcsóbb a Shell-benzin a többinél, egyelőre nem sikerült választ kapni. Úgy tűnik erre vámi kell, messze vagyunk még attól, hogy egy-egy társaság önállóan lássa el kútjait.

Az új, nonstop üzemelő töltő-állomás tulajdonosának terveiben panzió, étterem és kemping is szerepel, ezek majd folyamatosan épülnek. A 20 millió forint feletti

A közelmúltig alaposan meg kellett gondolni az autósoknak, hol tudnak utközben tankolni, ha Szegedről Pécsre indulnak, most meg mintha elkényeztetnék őket. Mórahalmon nemrégiben nyílt meg az új benzinkút – hétfői számunkban fényképet is közöltünk róla –, tegnap pedig ünnepélyes külsőségek között, motoros és autóbemutatóval kísérve adták át Ásotthalom határában az új Shell-kutat. Ez az első olyan vállalkozás a nagynevű cég magyarországi történetében, amikor egyetlen magánszemély s nem valamiféle társasággal kötnek üzletet.

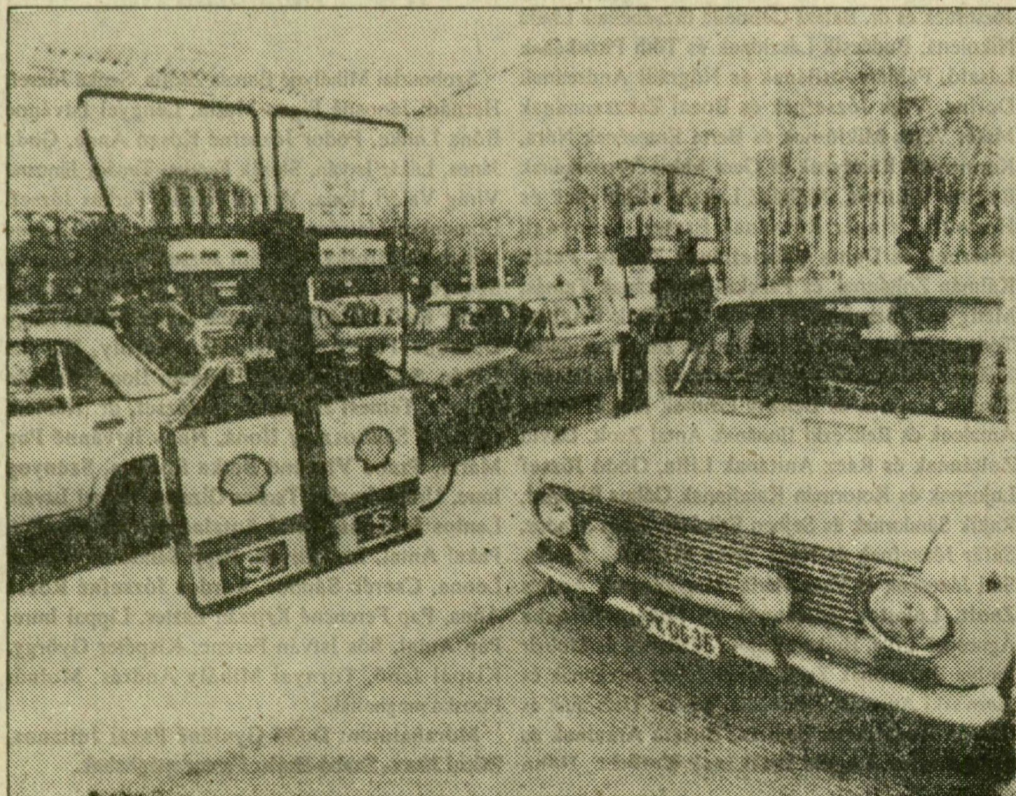
beruházás tulajdonképpen akkor indult, amikor tavaly májusban megkapták a területet a Felszabadulás Tsz-től. A 10 millió saját – baráti – tőke mellé ugyanennyi hitelre is szükség volt, ez azonban nem ment könnyen.

A megyei pénztézetekkel nem jutottak dűlőre. A Kisoszló helyi, majd országos szervezetén keresztül el a Magyar Vállalkozók Bankjához fordultak, amely egyik napról a másikra folyósította a hitelt, 36 százalékos kamattal, 3 éves futamidőre. A pénz egy részét, két és fél millió forintot olcsóbban, 23 százalékos kamattal ellenében kapták – feltehetően valamilyen alapítványi hitelkeretből.

A kölcsön visszafizetéséhez maga a benzinkút nem elegendő – az alig hoz többet a nullszaldónál –, a járulékos beruházások használatból lehet csak érdemben törleszteni: Igyekeznek is a hátralevő építkezéssel, amelynek tempójára eddig sem panaszkodhattak, hiszen az első kapavágás óta mindössze 8 hónap telt el. Ha majd minden a helyére kerül, s a fű is kinő, talán a délföld egyik legszebb benzinkútjánál tankolhatnak, illetve pihenhetnek meg az autósok.

(Kovács)

Nagy László felvétele

KÍVÜLRŐL NEM LEHET RENDET CSINÁLNI

A pártok botrányos pénzügyeiről

Nemrégiben a miskolci székhelyű Magyar Demokrata Keresztény Párt botrányától volt hangos a sajtó. A párt országos elnöke, Vörös Pál ugyanis magához véve a pártkasszát, elhagyta az országot. Alighogy ez a vihar elcsendesedett, máris itt az újabb, most a Független Kisgazdapárton belüli pénzügyi vádaskodások adnak okot a megállapításra: nincs minden rendben a pártok anyagi ügyei körül. Ezért kerestük fel az Állami Számvevőszék két párttörvény értelmében a pártok törvényes gazdálkodásának kizárólagos ellenőre.

– E botrányok kapcsán felmerül a kérdés: pusztán az a tény, hogy egy szervezet pártként bejegyeztette magát, elegendő indok-e ahhoz, hogy a költségvetéstől milliókat kapjon?

– Most már nem, korábban azonban elég volt – válaszolja dr. Elek János, az Állami Számvevőszék tanácsosa. – 1989 végén nyílt meg a jogi lehetősége annak, hogy a társadalmi szervezetek megfelelő feltételek megléte esetén pártként működjenek, illetve állampolgárok pártot alapítsanak. E lehetőséggel élve, pár hónap alatt közel hetven – ma is működő – párt jött létre, és jegyeztette be magát az illetékes bíróságon. Az Ellenzéki Kerekasztal megállapodása alapján az Országgyűlés hozott egy olyan határozatot, mely szerint minden, akkor párttá alakult társadalmi szervezetet az általuk bevallott taglétszám arányában támogatnak az általános választásokig. Így a pártok igénylése teljes mértékben önbetartás alapján történt. Így nem volt mód a tényleges létszám ellenőrzésére, mint ahogy ma sincs.

A második szakasz 1990. január 1-jétől, az általános választásokig tartott, amikor 40 párt kapott költségvetési támogatást. A választások óta azonban a párttörvény szabályozza, hogy kik, milyen alapon kaphatnak pénzt. Ez a törvény erőteljesen leszűkíti ezt a kört, mivel kimondja, nem jogosult költségvetési támogatásra az a párt, amely a választásokon a választók egy százalékának szavazatát nem kapta meg. Ezzel 11-re csökken az államilag támogatott pártok száma. Ebbe beletartozik a hat parlamenti párt, és ezeken kívül még az MSZMP, a Hazafias Választási Koalíció, a Vállalkozók Pártja és az Agrárszövetség. A pártok támogatására szánt keretszeget az Országgyűlés szavazza meg, ez 1991-ben körülbelül 400 millió forint.

– Ezek szerint a mostanában

felszínre kerülő szabálytalanságokat a korábbi szabályozatlan helyzet idézte elő?

– Valóban, a súlyos problémákat, visszaéléseket azoknál a pártoknál találjuk, amelyek még a választások előtt igényeltek, és kaptak pénzt.

– A közvélemény egyre inkább azt tapasztalja, hogy jószerével minden megtörténhet egy-egy párt háza táján. Elég, ha az ember csak a szociáldemokraták botrányos viselkedésére gondol. Az Állami Számvevőszék vizsgálata, ellenőrzése mire terjed, mire terjedhet ki?

– A Számvevőszék csak a gazdálkodás törvényességét vizsgálhatja. A vizsgálatok elsősorban arra összpontosulnak, hogy az állami támogatást és az egyéb pártpénzeket a hatályos pénzügyi, számviteli szabályok szerint könyvelték-e el. De már arra sincs se jogköre, se hatásköre, hogy a pénzek felhasználásának hatékonyságát, célszerűségét vizsgálja. E tekintetben a pártok csupán tagságuknak tartoznak felelősséggel.

– Vizsgálja a Számvevőszék, vagy más erre hivatott szervezet, hogy a bejegyzett párt vezetője, tisztségviselője milyen múlttal rendelkezik, volt-e büntetve, vagy sem?

– Ezt senki nem vizsgálja, mert ez mindenféle személyiségi jogot sértene. Az egyesületi törvény az egyesületi jogot általánossá teszi, s a párttörvényben sincsen ilyen megszorítás. A közösségre tartozik, hogy maguk közül kit választanak meg vezetőnek.

– A Számvevőszéknek nincs arra jogosítványa – kapcsolódik a beszélgetésbe dr. Kovács Árpád főcsoportfőnök –, hogy vizsgálja, miből vásárolt mondjuk az egyik pártelnök magának gépkocsit. Ez bárkinek szíve joga, amennyiben a tagság eltűri, ez a párt belső ügye. A Számvevőszék nem hatóság, hanem az Országgyűlés legfőbb pénzügyi ellenőrző szerve. Egy olyan szervezet, amely, ha visszaéléseket tapasztal, akkor azt a megfelelő hatóságnál jelzi, azon keresztül intézkedik. Tehát, a Számvevőszék eljárását kezdé-

ményez törvénysértés esetén az ügyészségnél, bíróságnál, vagy gazdasági visszaélésnél a Pénzügyminisztériumnál.

– Milyen esetekben került már sor párt ellen eljárás kezdeményezésére?

– Nem a miskolci eset az egyetlen, ahol visszaélések történtek. A Magyar Nemzeti Kereszténydemokrata Munkáspárt például a mai napig nem tett eleget annak a kötelezettségnek, hogy pártként bejegyeztesse magát, pedig már kiutaltak számára mint pártnak kétszáz ezer forintot. Ezért eljárást kezdeményeztünk az ügyészségnél a párt ellen csalis büntetése miatt. Az MSZDP-t, miután állandóan feljelentgetik egymást, intézkedési terv készítésére köteleztük. A Magyar Liberális Néppártnál az ellenőrzés során tapasztalt hiányosságok és törvénysértő gyakorlat miatt szükségessé vált, hogy a párt számláján maradt pénzt a Pénzügyminisztérium útján zároltassuk. Ha a Számvevőszék úgy találja, hogy egy párt a párttörvényt sértő módon gazdálkodik, az ügyészségen keresztül kezdeményezheti, hogy az indítványt elutasítsa, hogy a bíróság előtt, amely majd elszámoltatja a pártot, adott esetben meg is szüntetheti azt. Ilyen eljárás folyik a Magyar Liberális Néppárt ellen.

Több párt – például a Magyar Függetlenségi Párt – próbálja átmenteni vagyonát úgy, hogy társadalmi szervezetté alakul át. Ez törvénytelen, a Számvevőszék ezekben az esetekben törvényességi óvást kezdeményezett a Legfőbb Ügyészségnél.

Az előbb említett viták, törvényességek azonban nem meghatározóak. A pártok többsége ugyanis kényszerben ügyel arra, hogy gazdálkodása áttekinthető legyen. Hiszen eredményes politikai lépések érdekében érhetően szeretnék elkerülni a botrányt.

– A már régen működő demokráciákban is ilyen formában történik a pártok ellenőrzése?

– Sokkal, sokkal enyhébben. Az alapvető különbséget azonban abban látom a magyar és az európai, valamint az amerikai pártellenőrzési gyakorlat között, hogy ott a tagság nagyon éber! Az emberekben benne él, hogy amit mondjuk egy párt támogatására befizetett, az az ő pénze. Egy-egy kipattanó botrányról nem a Számvevőszékért kiáltanak, hanem – kis túlzással – azonnal leváltják a pártvezetőt. Ezekben a demokráciákban óriási a közösség ereje.

Horváth Magdolna (MTI)

Mi kotyog az időpalackban?

Minden nemzedék szeretné valamilyen formában megőrizni emlékét az utókor számára. Még hozzá nem csak épületekben, szobrokban és más emlékekben, hanem – Angliában már közel 120 éve – úgynevezett időpalackok eltemetésével is. A világ egyik leghíresebb gyermekkorháza, a londoni Great Ormon Street. 54 millió font költséggel most bővítik az épületet, s mielőtt az építkezést megkezdte volna, Diana walesi hercegnő az alapok alá elhelyezett egy ilyen időpalackot. Egykori elődje, Alexandra hercegnő a kórház régi épületének alapköve alá már 1872-ben is elrejtett egy üvegtartályt, amelyben a Times korabeli példánya, és Viktória királynő fényképe volt. Most azonban a kórház vezetősége nagyot gondolt. Hét és 15 év közötti gyermekek számára pályázatot írt ki, és megkérdezte tőlük: véleményük szerint milyen tárgyak képviselnék sok száz év múltán is a jelent, a kilencvenes éveket?

Az egyik nyertes, egy 9 éves kislány javaslatára az utókor számára most megőrizték egy hópehely hologramját, egy napenergiával működő számológépet, különféle angol pénzérméket, és négy különböző fa magvát. A második nyertes kívánsága is teljesült. Akinek véleménye szerint egy CD-lemez, egy tv újra feldolgozott papír, egy

európai közösségi útlevél és egy zsebtévé képviselne legjobban a kilencvenes éveket. Ezekon kívül – a kórház vezetőségének javaslatára – az időpalackba zárták a Times legfrissebb példányát, valamint a közszertartóknak örvendő Diana hercegnő fényképét.

Ami az időpalackba zárt tárgyakat illeti, a Times vezércikke kifogásolta az ív papír elhelyezését, mondván: több száz év múltán hogy az őröngbe tudják megállapítani, hogy azt újra dolgozták-e fel avagy sem? A cikkíró szerint egy kis ólomtesszt benzint jobban képviselne volna egyrészt a jelenkor természetvédelmi törekvéseit, másrészt a kilencvenes évek jellemző és olthatatlan autószenvedélyét. Annyi bizonyos – tette hozzá a kommentátor –, hogy a Times-ból a jövő embere megtudhatja, hogy milyen élénk vita folyt egy európai központi bank létrehozásáról, és könnyen lehet, hogy arról azok, akik majd az időpalackot is kiássák, még 100 vagy 200 év múltán is vitatkozni fognak.

A Times így folytatja: „No, de egyébként is, mit törődünk ma azzal, hogy mit szólnak majd az utókor. És ez úgyben idézem a magyar költőt, Kosztolányi Dezsőt: „utókor, befűtött utad a futópár”